TRØNDELAGSANALYSEN

Status og utviklingstrekk på arbeids- og velferdsområdet

Om Trøndelagsanalysen

- Samfunnet er i endring og **NAV** må endre seg i takt med utviklingen.
- **Trøndelagsanalysen** tar for seg de viktigste samfunnsmessige trendene fram mot 2030
- Større oppmerksomhet om utfordringene vi står overfor vil hjelpe **NAV** til å lage mer treffsikre strategier og planer for de nærmeste årene.
- **Trøndelagsanalysen** er en lokal variant av Arbeids- og velferdsdirektoratets omverdensanalyse.

Innhold // Trøndelagsanalysen

UTBETALINGER FRA NAV I TRØNDELAG

DEMOGRAFI

ARBEID, HELSE OG UTENFORSKAP

NÆRINGSLIV OG ARBEIDSKRAFTBEHOV

Utbetalinger fra NAV i Trøndelag

- Alderspensjon
- Sykepenger
- Arbeidsavklaringspenger
- Uføretrygd
- Dagpenger
- Sosialhjelp

NAV og statsbudsjettet 2020

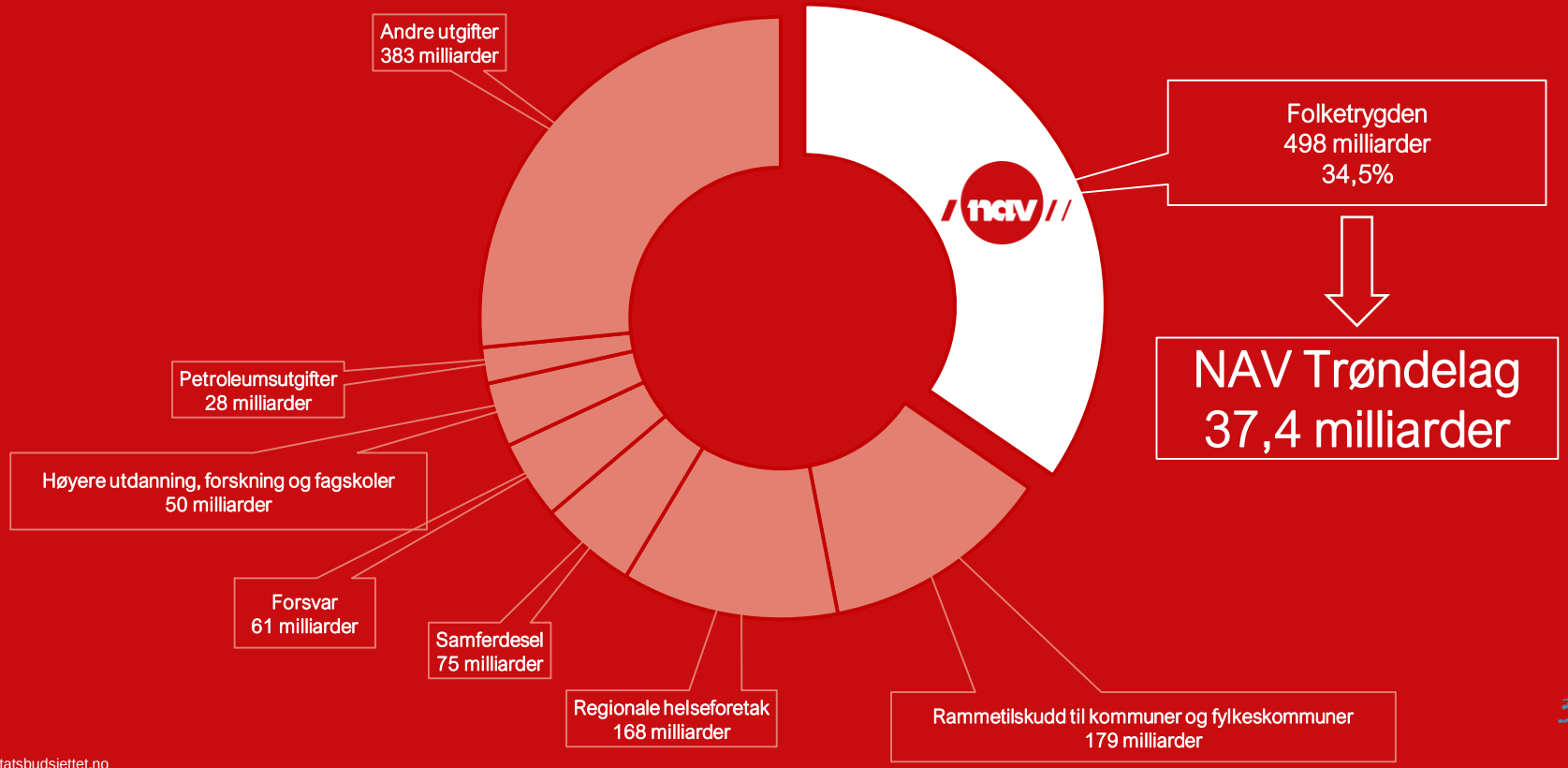

Kilde: www.statsbudsjettet.no

Utgifter til NAV over statsbudsjettet

Folketrygdens totale utgifter for Arbeids- og sosialdepartementet i 2020 antas å bli **444 milliarder kroner**, nesten 1/3 av hele statsbudsjettet.

Blant annet, forventes utgiftene å være:

- Alderspensjon: 244,3 milliarder kroner
- Sykepenger for arbeidstakere: 39,9 milliarder kroner
- Arbeidsavklaringspenger: 28,5 milliarder kroner
- Uføretrygd: 100,7 milliarder kroner
- Dagpenger: 10,3 milliarder kroner
- Sosialhjelp kommer i tillegg

https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/444-milliarder-til-folketrygden-i-2020/id2671772/

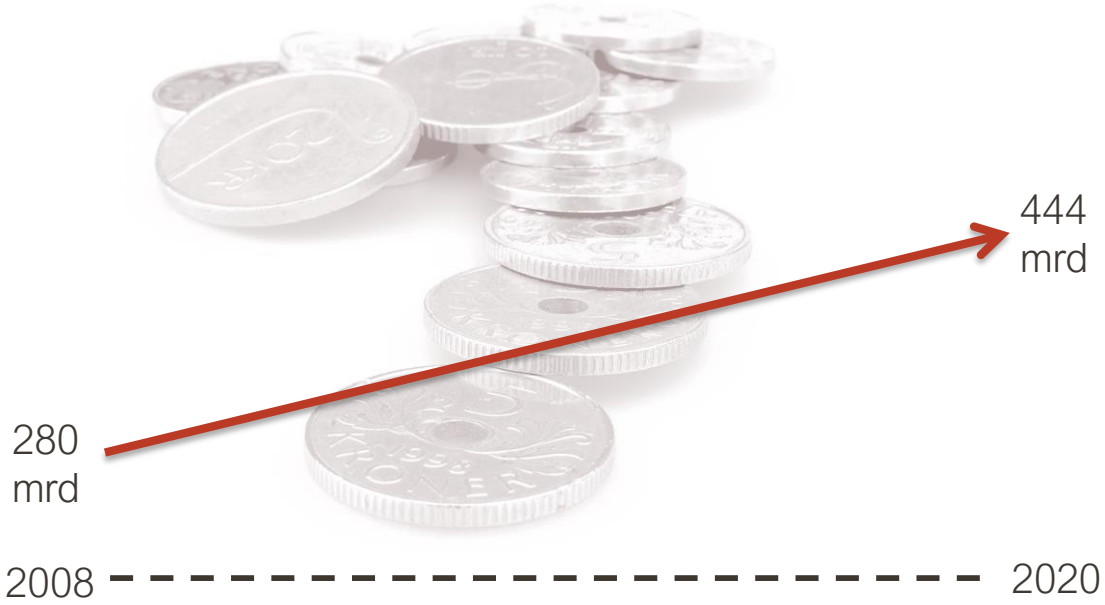

Til tross for stadig økende utgifter, har NAVs andel av satsbudsjettet holdt seg noenlunde stabil. Dette takket være økende inntekter til staten.

For **444 milliarder** kunne man bygget **807** Trondheim Spektrum…

Med utgangspunkt i en byggekostnad på 550 millioner

Foto: Stein Langøren. Lisens: CC BY-SA 4.0

…eller anskaffet **117 stykk** Helge Ingstad.

Pris ved anskaffelse av KNM Helge Ingstad var 3,78 milliarder

Foto: Geir Martin Strande

NAV i Trøndelag utbetaler:

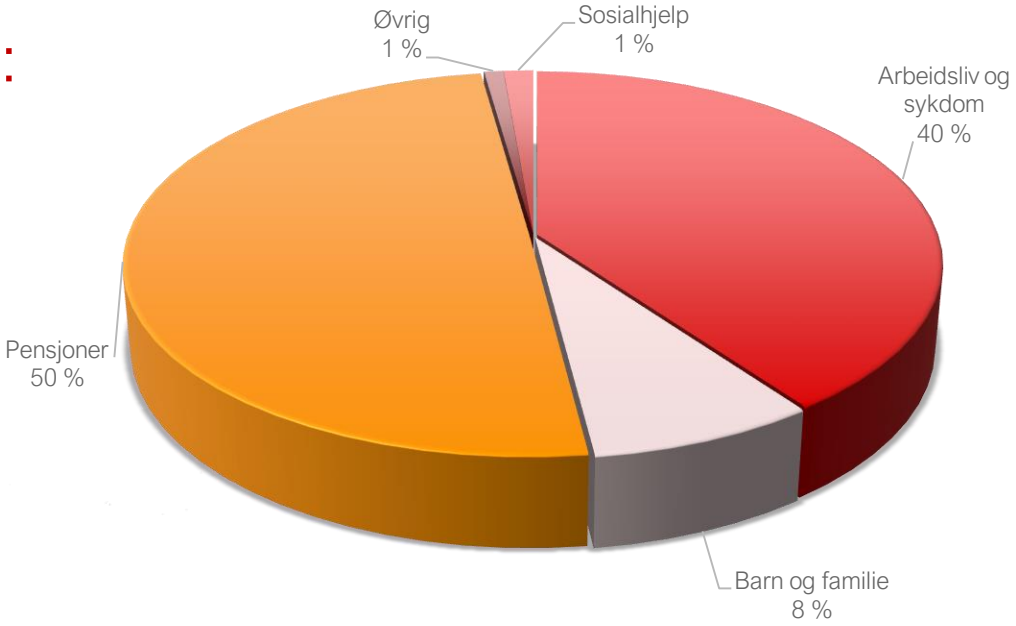

37,4 milliarder

I tillegg ca. 516 millioner i sosialhjelp

- 2018 betalte NAV i Trøndelag ut 37,4 milliarder kroner til personer bosatt i fylket.
- Alderspensjon utgjør halvparten av beløpet.
- 49 prosent av befolkningen mottok en ytelse fra NAV minst én gang i løpet av året.

200 Rosenborglag

Stønadene og ytelsene utbetalt i Trøndelag, tilsvarer budsjettet til ca. 200 Rosenborglag…

Budsjettet 2019 for Rosenborg BK er ca. 190 millioner

Foto: www.rbk.no

Utbetalt fra NAV per innbygger*

- Totalt ble det utbetalt kr **37 419 000 000** fra NAV til Trøndelags innbyggere i 2018.
- Dette tilsvarer en utbetaling på kr **81 383** til hver eneste innbygger.

Det ble utbetalt:

- ✓ 765 millioner i dagpenger
- ✓ 3 554 millioner i sykepenger
- ✓ 2 496 millioner i arbeidsavklaringspenger
- ✓ 8 032 millioner i uføretrygd
- ✓ 1 258 millioner i barnetrygd
- ✓ 1 650 millioner i foreldrepenger
- ✓ 18 730 millioner i alderspensjon

*antall innbyggere per 30.juni 2018

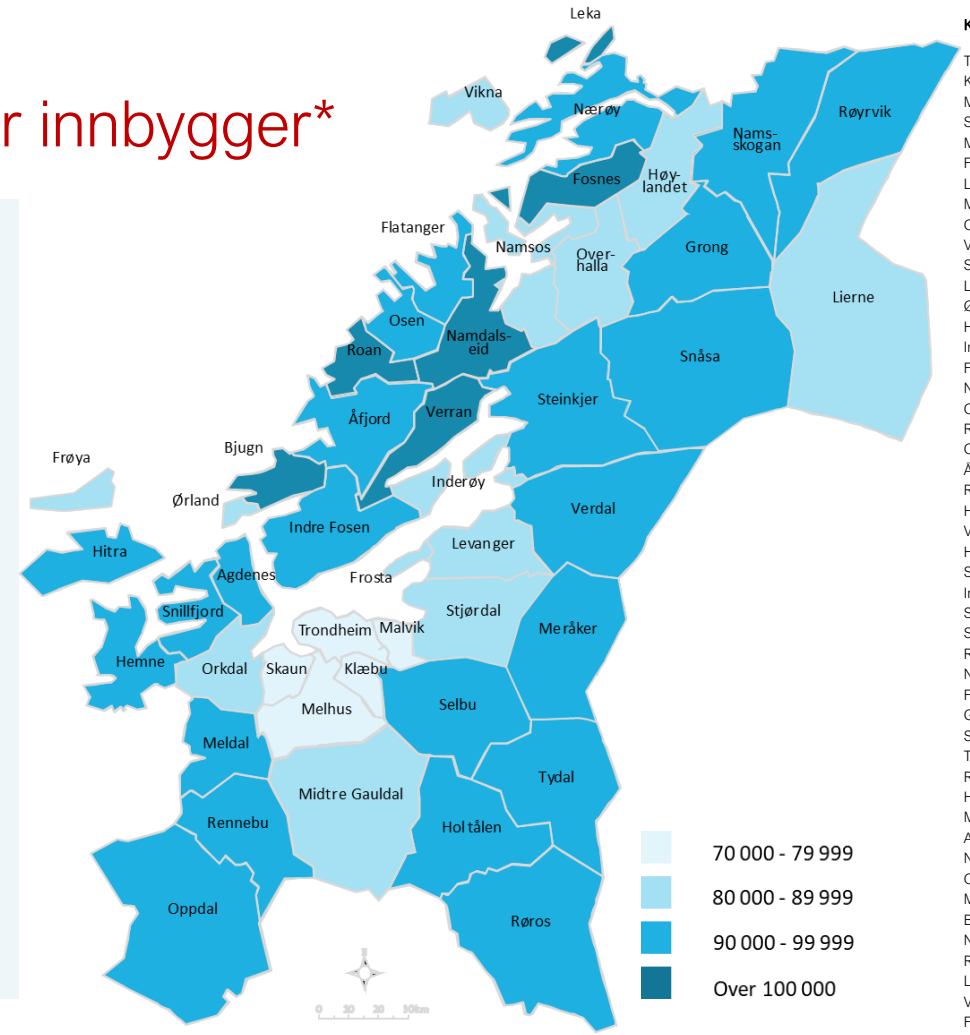

Kommune	gj.snitt utbet. per innbygger
Trondheim	kr 72 293
Klæbu	kr 72 578
Malvik	kr 73 773
Skaun	kr 75 332
Melhus	kr 79 601
Frøya	kr 80 476
Levanger	kr 81 691
Midtre Gauldal	kr 81 753
Overhalla	kr 82 751
Vikna	kr 83 745
Stjørdal	kr 84 885
Lierne	kr 86 390
Ørland	kr 86 902
Høylandet	kr 87 757
Inderøy	kr 88 546
Frosta	kr 89 332
Namsos	kr 89 368
Orkdal	kr 89 499
Røros	kr 90 021
Oppdal	kr 90 088
Åfjord	kr 90 355
Raarvihke - Røyrvik	kr 90 517
Hitra	kr 90 953
Verdal	kr 90 955
Hemne	kr 91 632
Snåase - Snåsa	kr 91 649
Indre Fosen	kr 91 940
Selbu	kr 92 565
Steinkjer	kr 92 853
Rindal	kr 92 967
Nærøy	kr 93 148
Flatanger	kr 93 566
Grong	kr 93 671
Snillfjord	kr 94 038
Tydal	kr 95 042
Rennebu	kr 95 378
Holtålen	kr 95 754
Meråker	kr 96 497
Agdenes	kr 96 532
Namsskogan	kr 96 723
Osen	kr 98 084
Meldal	kr 98 801
Bjugn	kr 100 343
Namdalseid	kr 102 293
Roan	kr 102 841
Leka	kr 104 049
Verran	kr 106 712
Fosnes	kr 108 317

Norges befolkning og hvor mange som mottar ytelse fra NAV

- Hver søyle representerer hvert årskull i Norge, høyden på søylen forteller hvor mange som er i årskullet.
- De ulike fargene forteller hvor mange i hvert årskull som mottar ytelser fra NAV.

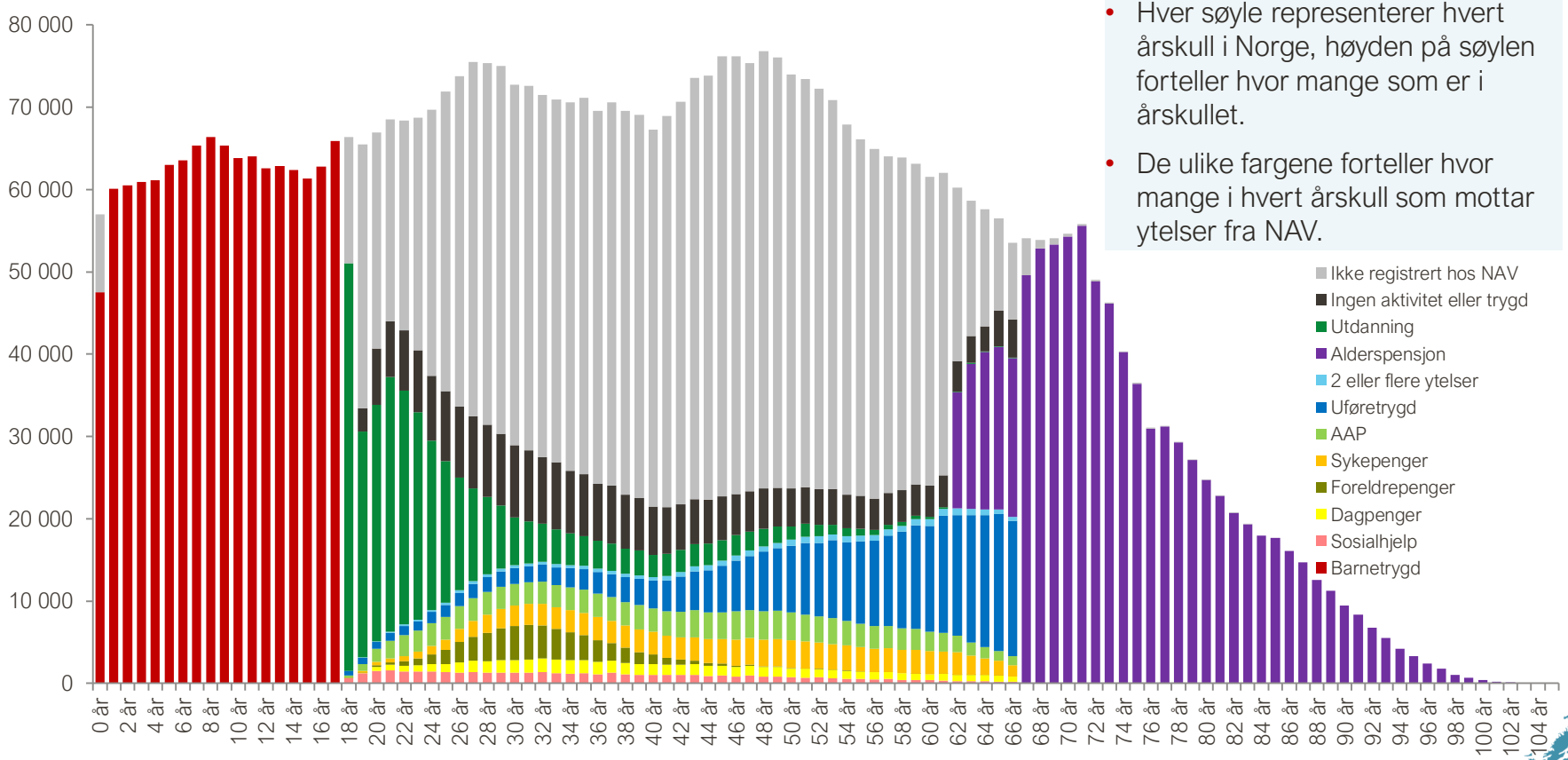

Alle tall er beholdningstall for personer bosatt i Norge per desember 2017. Sosialhjelp, Dagpenger, Sykepenger, AAP og Uføretrygd er kontrollert for dobbelttellinger og er således personer med kun denne ytelsen. Personer med 2 eller flere av disse ytelsene vises som «2 eller flere ytelser». Kilde: Nav. Befolkningstall per årskull er per 1. januar 2018. Kilde: SSB

- Alderspensjon utgjør en betydelig del av utbetalingene fra NAV.
- Dette er dagens eldrebølge…
- Dette er hva som kommer…
- Fra 2018 til 2030 forventer NAV en utgiftsvekst på 23% knyttet til alderspensjon

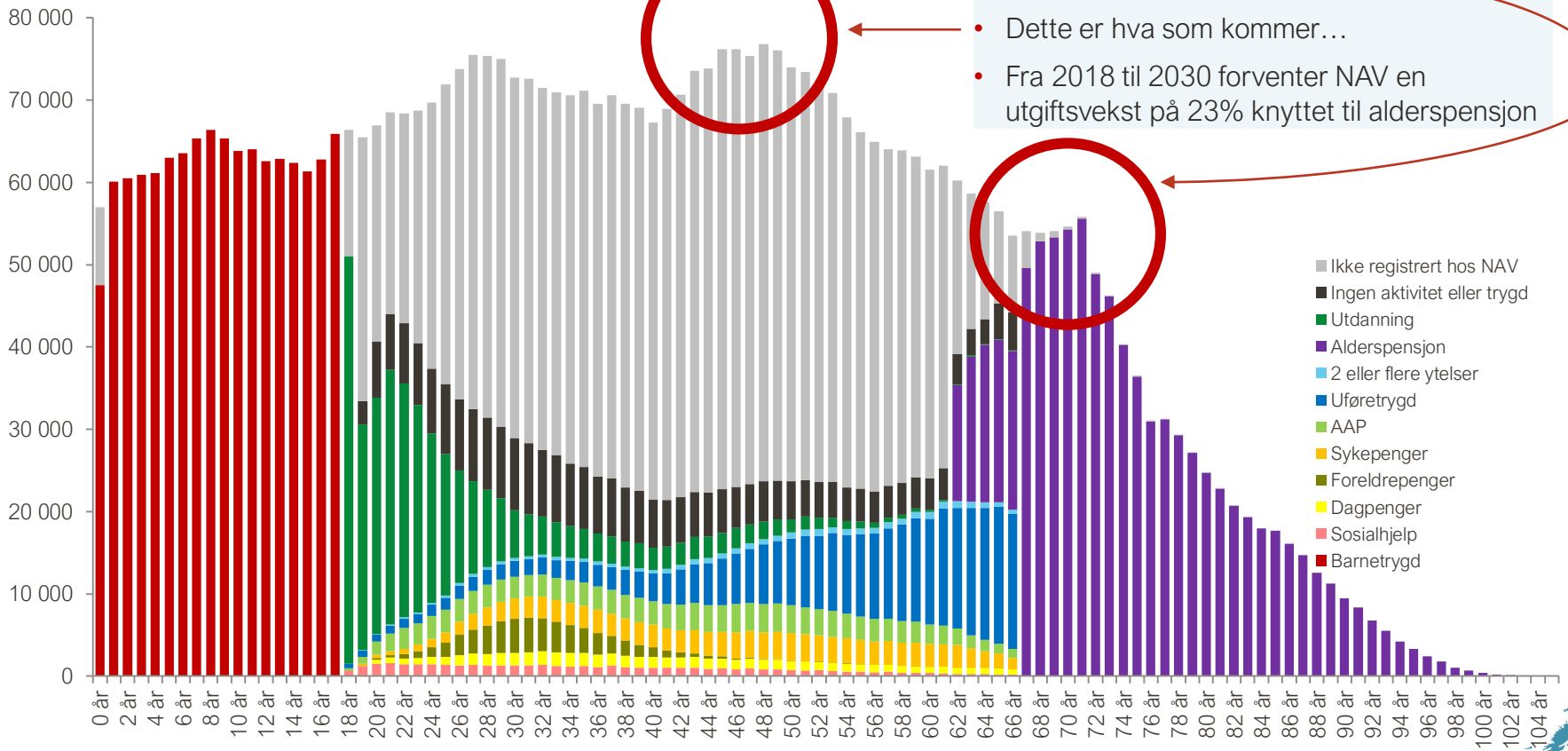

Alle tall er beholdningstall for personer bosatt i Norge per desember 2017. Sosialhjelp, Dagpenger, Sykepenger, AAP og Uføretrygd er kontrollert for dobbelttellinger og er således personer med kun denne ytelsen. Personer med 2 eller flere av disse ytelsene vises som «2 eller flere ytelser». Kilde: Nav. Befolkningstall per årskull er per 1. januar 2018. Kilde: SSB

Demografi

- Folketall
- Befolknings-framskrivning
- Innvandring

Befolkning

- Per 1.januar 2020 bodde det **468 702** personer i Trøndelag
- Befolkningen er i sterk grad konsentrert i Trondheim og småbykommunene rundt Trondheimsfjorden.
- 44% bor i Trondheim, til sammen 20% i Stjørdal, Levanger, Verdal, Steinkjer og Namsos. Resten av befolkningen er fordelt i de 32 andre kommunene.
- Lavest andel befolkning finner vi i områdene Indre-Namdal, nordlige deler av Fosenhalvøya og områdene sør-øst for Trondheim.

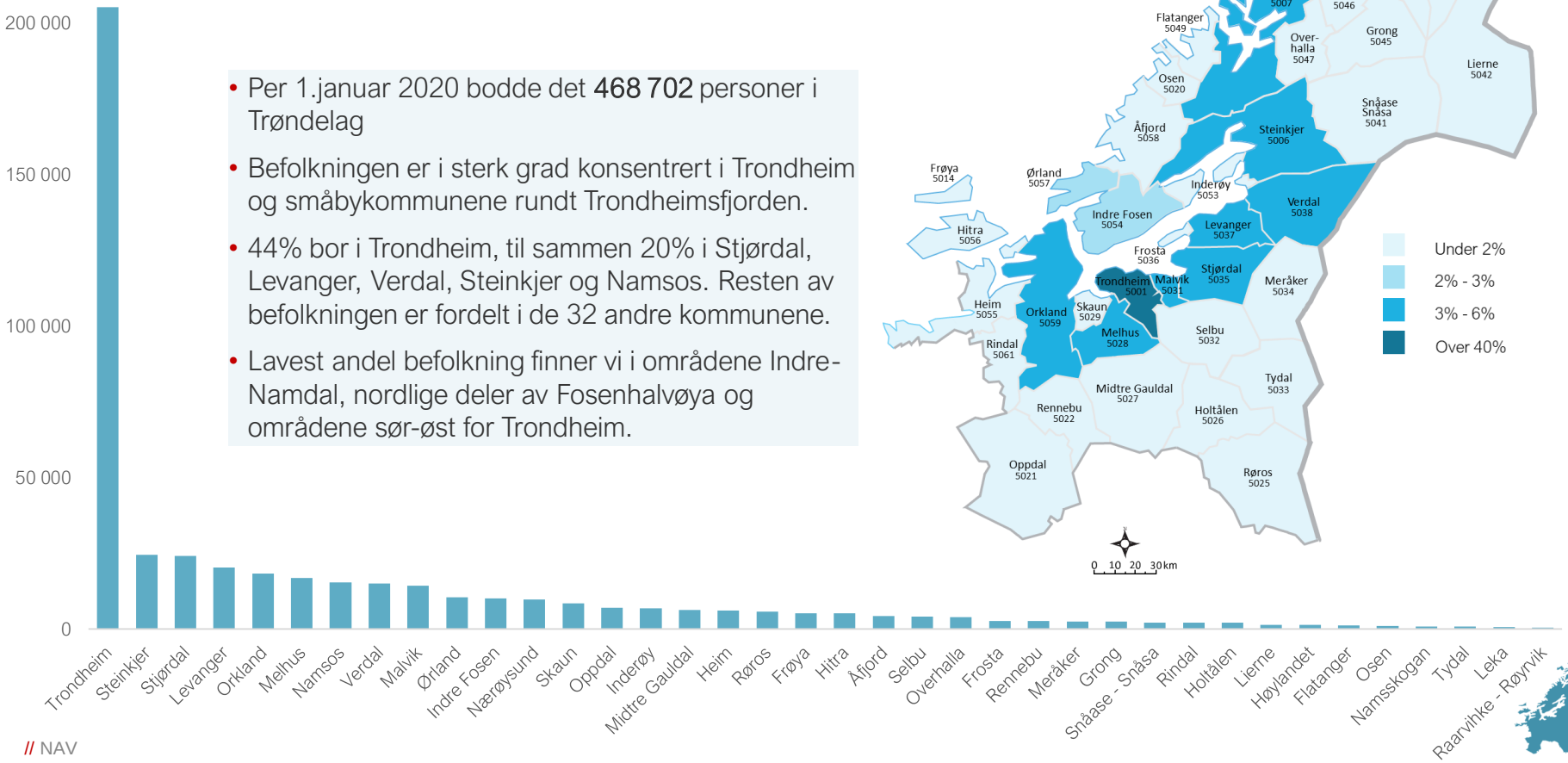

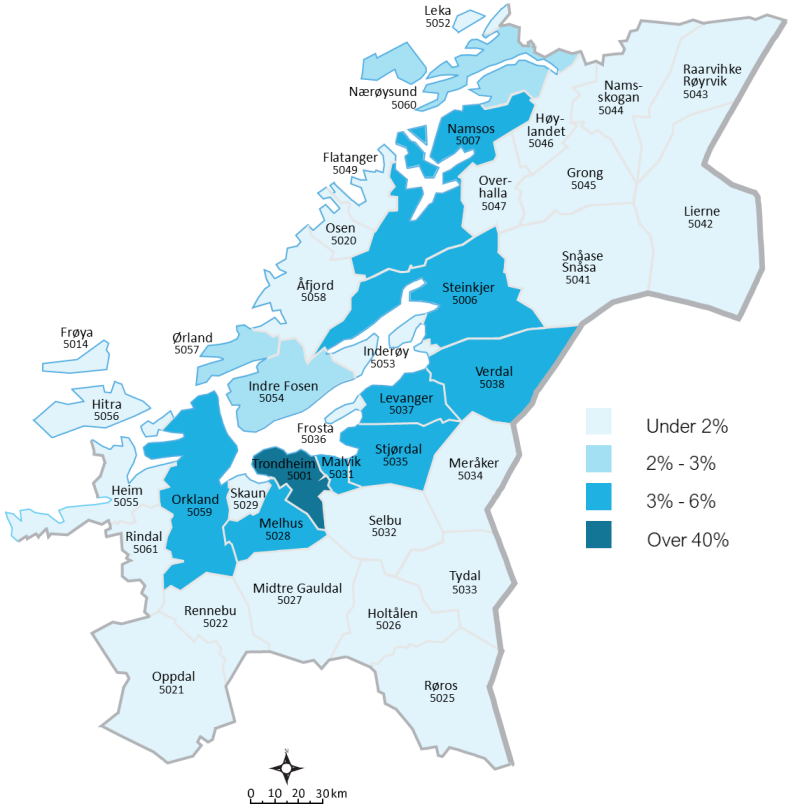

Befolkningsvekst

- Ifølge SSB's befolkningsframskrivinger er det estimert en vekst på 6% fra 2020 til 2030. Det innebærer en halv million innbyggere i Trøndelag i 2030.
- Veksten vil være størst i aksen Orkdal - Trondheim – Steinkjer og i de sentrale områdene rundt Trondheim.
- De grønne og rosa stolpene angir prosentvis vekst/reduksjon i kommunene.

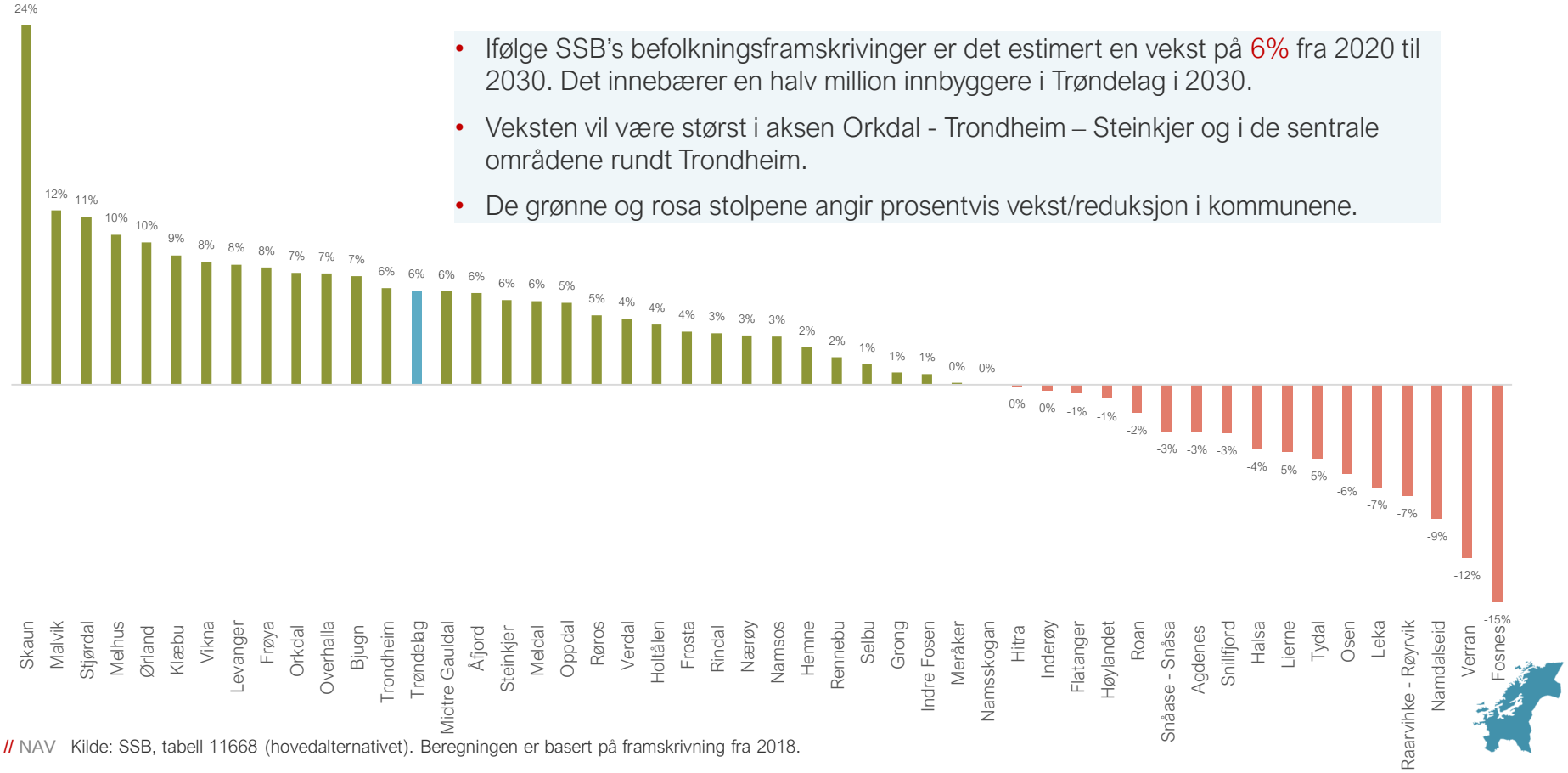

// NAV Kilde: SSB, tabell 11668 (hovedalternativet). Beregningen er basert på framskrivning fra 2018.

Veksten blir størst blant de eldste

- Aldersgruppen over 66 år vil bli 26% flere enn i dag, og øker i samtlige av dagens kommuner i Trøndelag

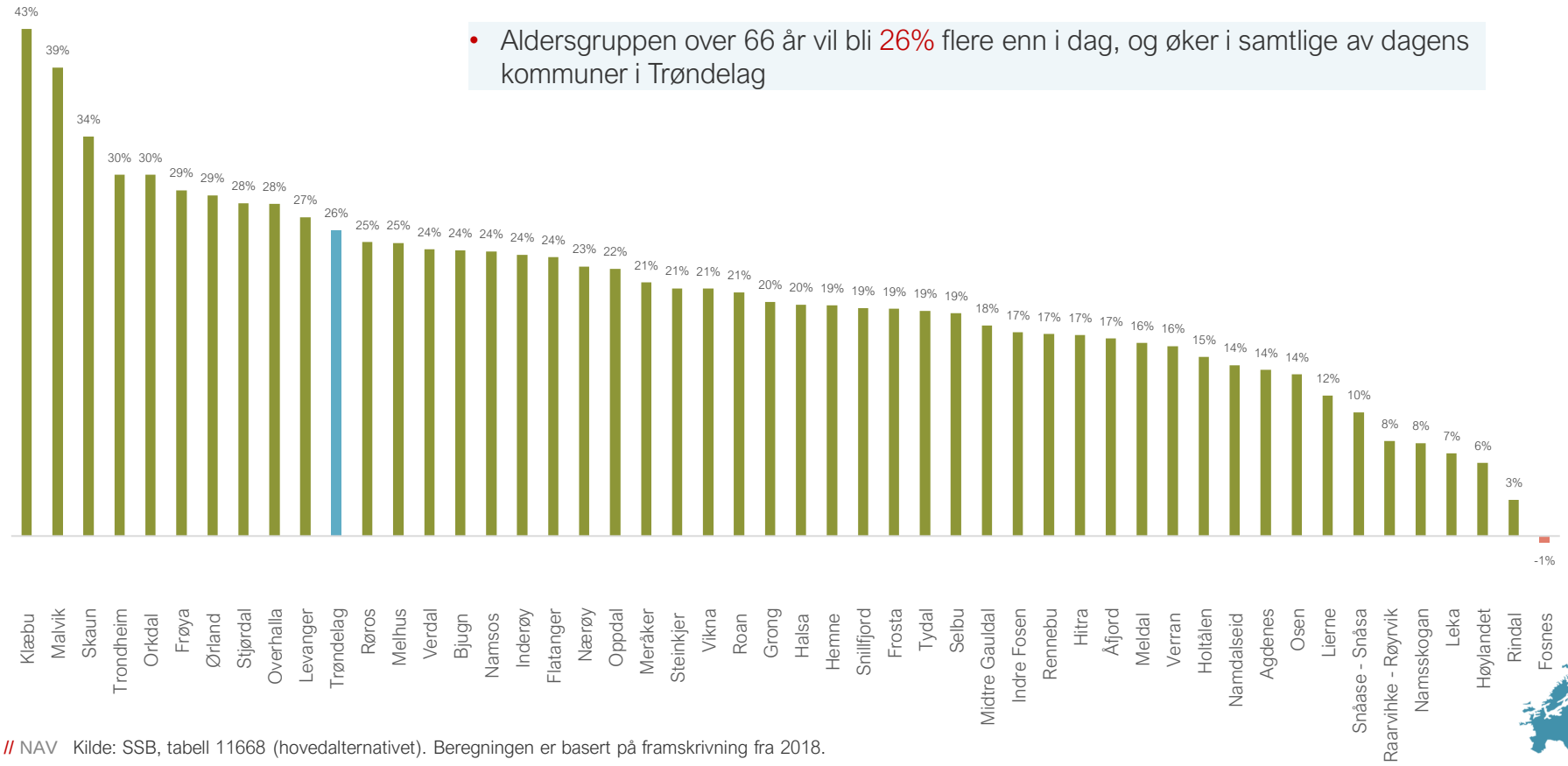

 Kilde: SSB, tabell 11668 (hovedalternativet). Beregningen er basert på framskrivning fra 2018.

Og, de aller eldste øker mest…

- I dag er 8 prosent over 75 år – i 2030 vil 11% være over 75 år.
- Aldersgruppen vil vokse med 45 prosent. Veksten er langt større enn de andre aldersgruppene. Aldring av befolkningen vil gi økte utgifter til folketrygden de neste årene

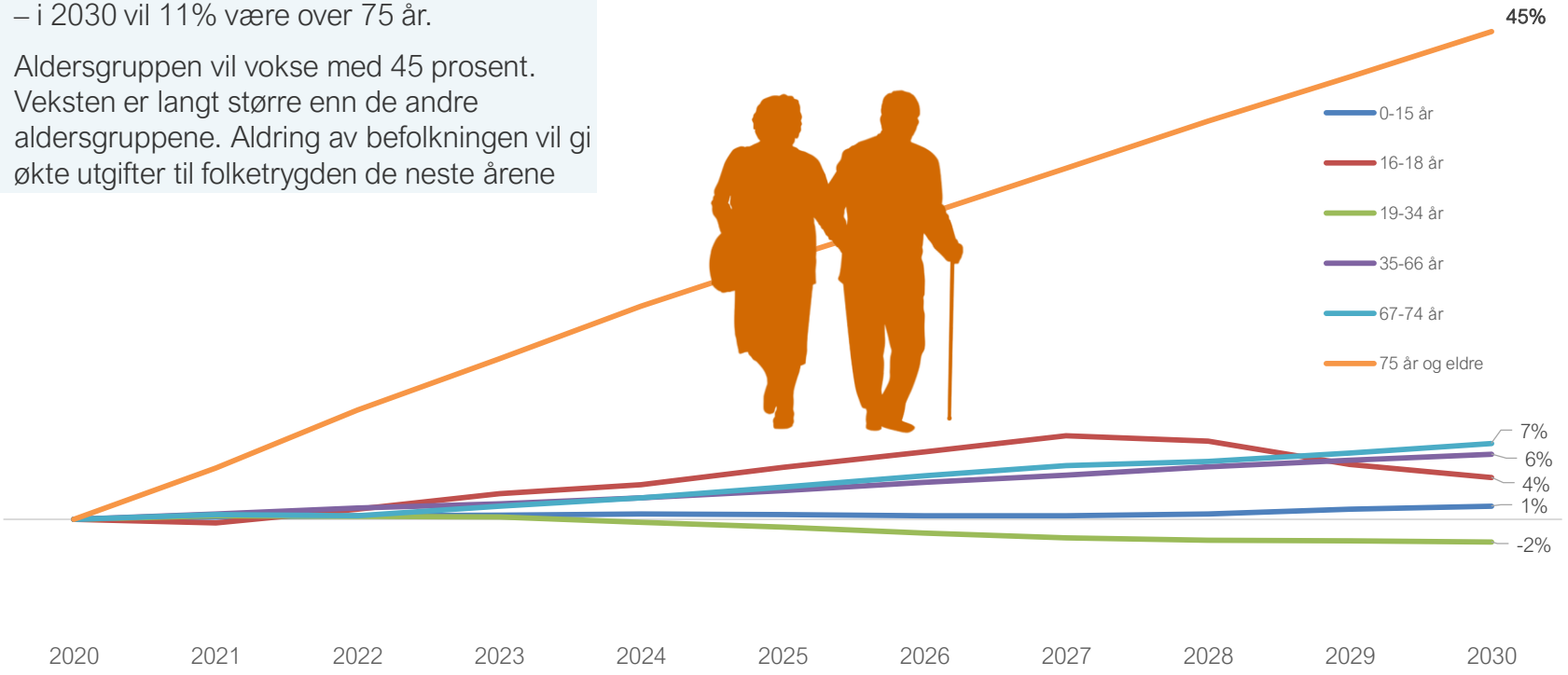

Kilde SSB tabell 11668. Befolkningsutvikling beregnet fra 2020 - 2030, etter aldersgruppe, jf. SSB's mellomalternativ (Beregnet ut fra Trøndelag 2018, uten Rindal og Halsa)

Alderspyramiden er ikke lengre enn pyramide…

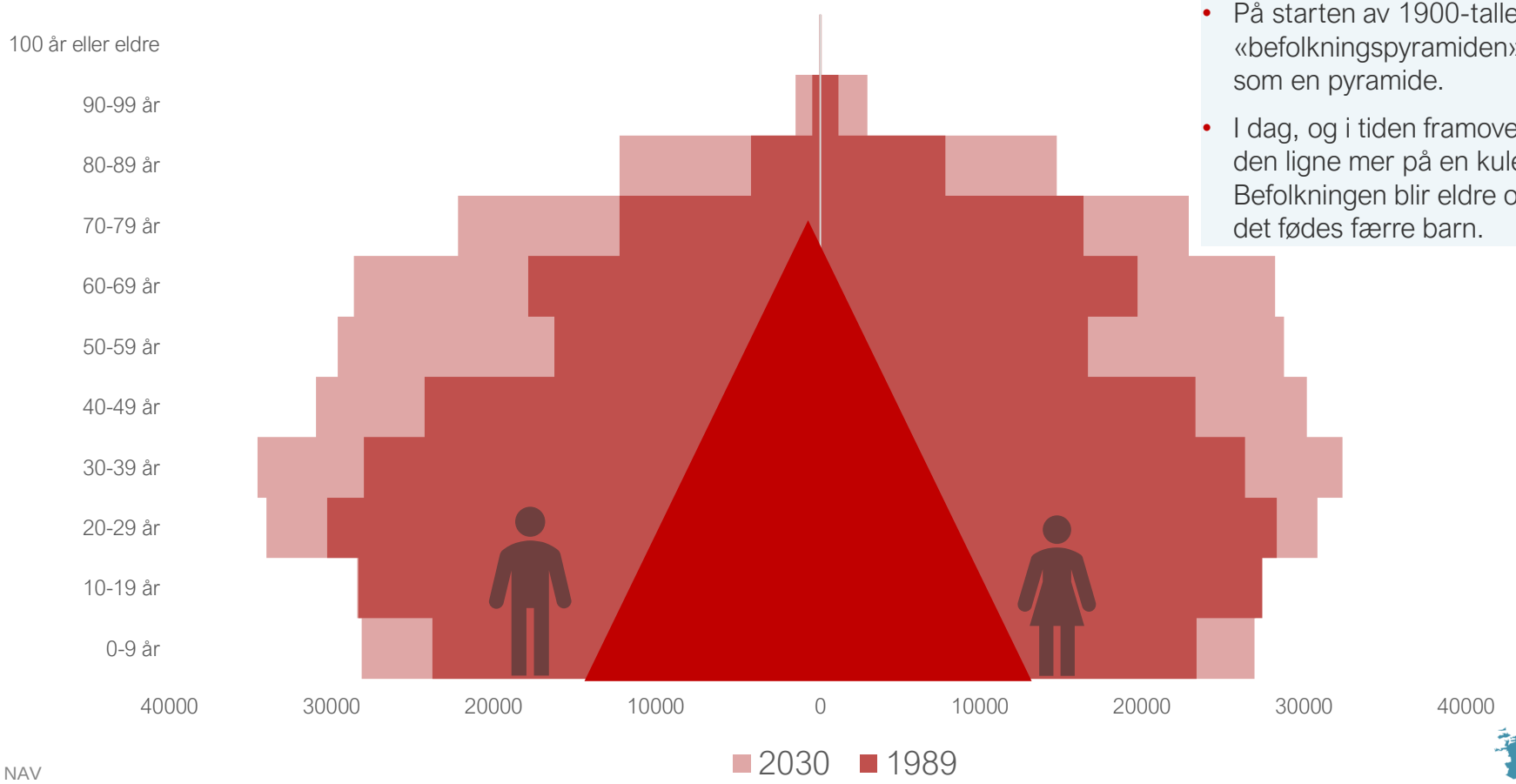

- På starten av 1900-tallet så «befolkningspyramiden» ut som en pyramide.
- I dag, og i tiden framover vil den ligne mer på en kule. Befolkningen blir eldre og det fødes færre barn.

Innvandrere i Trøndelag

(Innvandrer er en person født i utlandet av utenlandske foreldre)

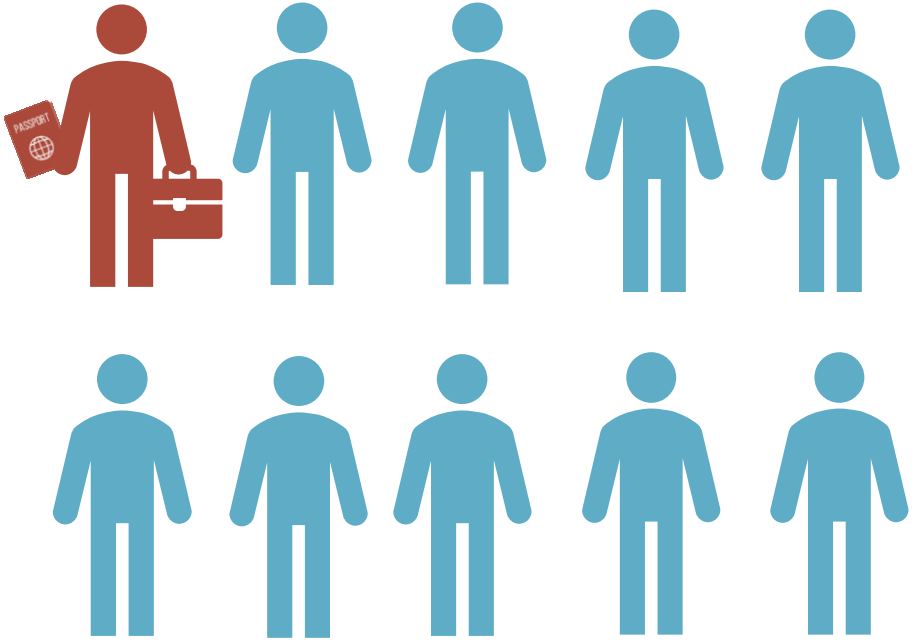

- En av ti personer i Trøndelag er i dag innvandrer
  - I hele landet er andelen innvandrere 14 %.
- De fem landene med flest innvandrere i Trøndelag er:

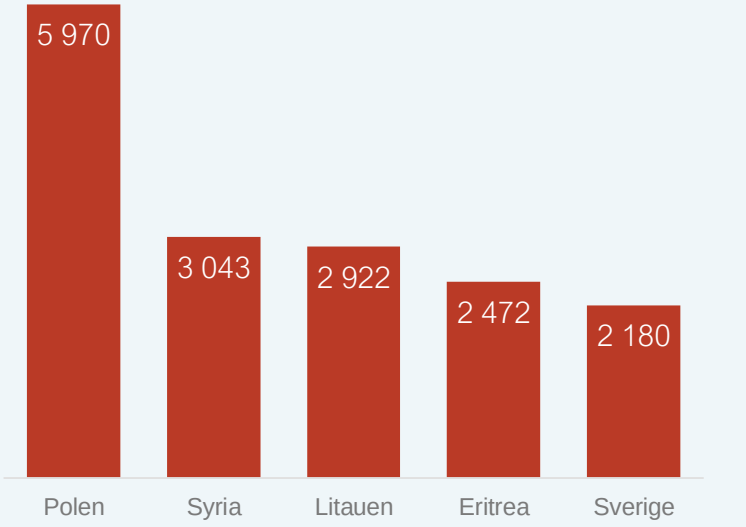

Kilde SSB tabell 09817.

Utvikling innvandring fra siden 1970

- Siden 1970 har antallet innvandrere i Trøndelag økt fra 2 750 til 48 600.
- Etter 2015 har innvandringen til Norge avtatt. Årsaken er dels en høyere utvandring av europeiske statsborgere, svenskene drar hjem, og det kommer færre fra Polen og Litauen enn tidligere. I tillegg har vi en lavere ankomst av flyktninger.
- Innvandrerbefolkningen er gjennomgående yngre enn befolkningen for øvrig, og yrkesdeltakelsen er svært forskjellig i ulike innvandrergrupper.
- Vi vet at det er vanskelig å få innpass på det norske arbeidsmarkedet med lav utdanning, manglende norskkunnskaper og lite relevant arbeidserfaring. Framskrivinger viser at veksten av arbeidsinnvandrere vil utgjøre en lavere andel av innvandrere enn tidligere og andelen flyktninger og familiegjenforening vil være høyere.

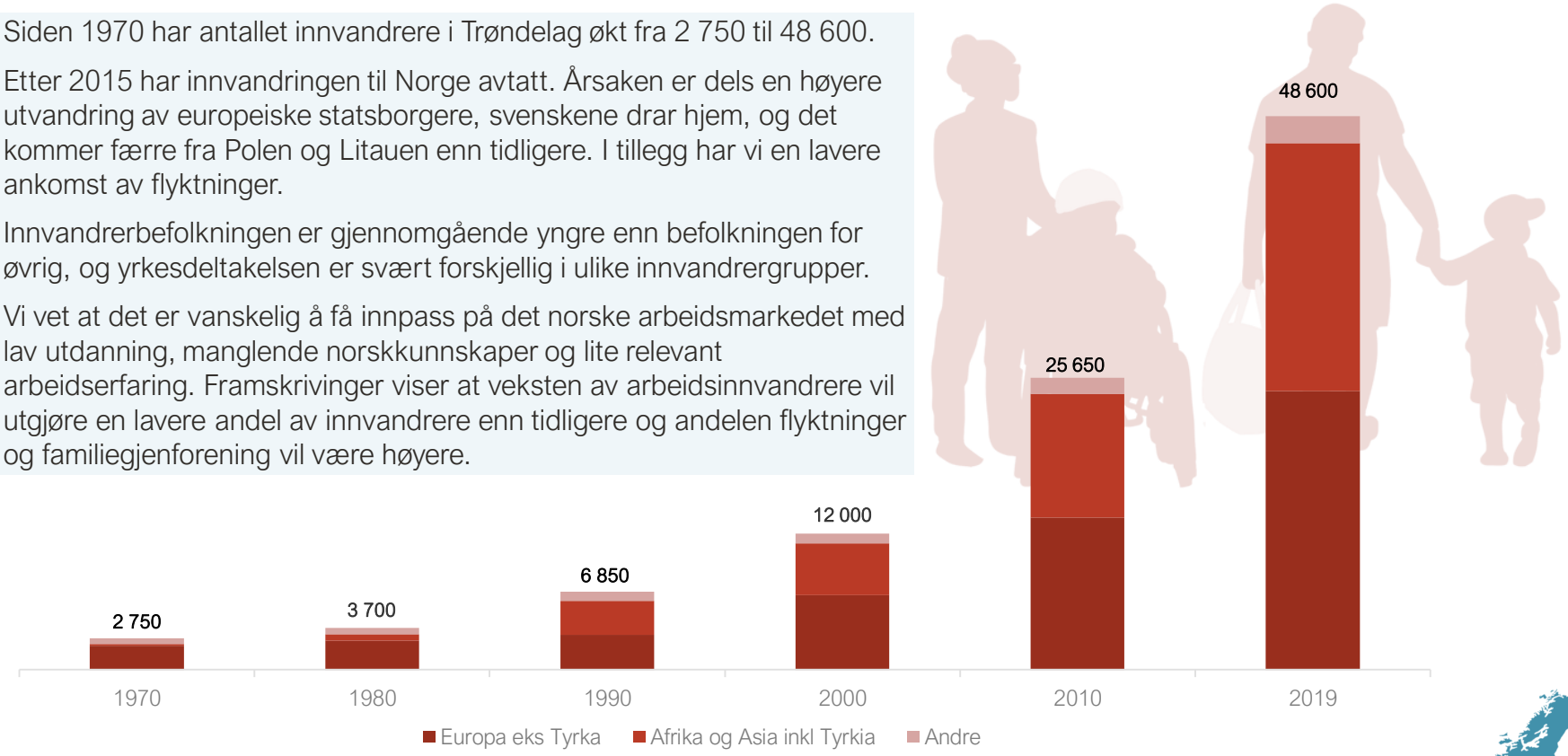

Kilde: SSB tabell 07110.

Det er stor variasjon blant kommunene i andel innvandrere (tall i %)

- Snittet i Trøndelag er 10,5%
- Frøya og Hitra skiller seg ut med 23% og 18% andel innvandrere. En stor andel er arbeidsinnvandrere som jobber i oppdrettsnæringen

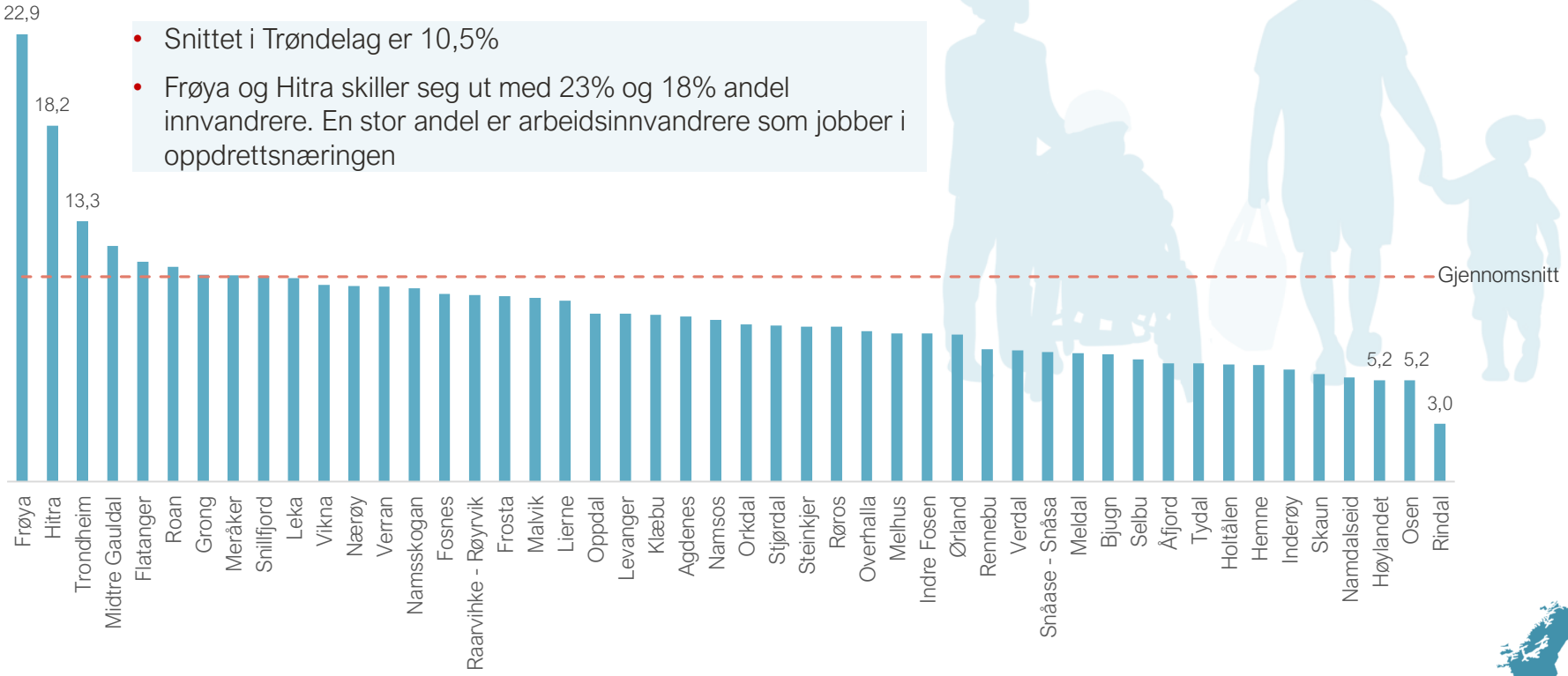

Kilde SSB tabell 09817, 2019.

Arbeid, helse og utenforskap

Hvordan står det til i Trøndelag?

Her er Trøndelags befolkning i 2019

I 2019 bodde det ca. 464 000 personer i Trøndelag

Hver figur representerer omtrent 4 600 personer.

Framstillingen er en forenkling basert på statistikk fra de siste par årene.

Barn og ungdom

Det er omtrent 108 000 personer under 20 år i Trøndelag.

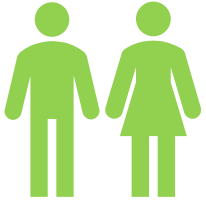

Studenter

Det er omtrent 9 000 heltidsstudenter uten jobb i Trøndelag.

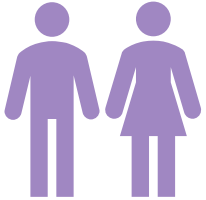

Alderspensjonister

70 000 personer over 67 år.

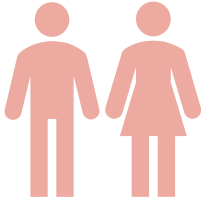

Uføretrygdede

32 000 personer har uføretrygd.

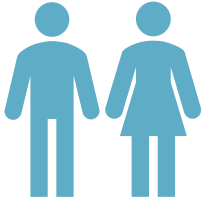

Sykmeldte

Nærmere 12 000 er sykmeldt til enhver tid

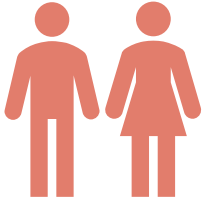

Nedsatt arbeidsevne

Nærmere 15 000 er registrert hos NAV Trøndelag med nedsatt arbeidsevne

Helt ledige

4 391 personer er registrert hos NAV som helt ledige per desember 2019

Økonomisk sosialhjelp

I løpet av 2018 mottok
11 500 personer økonomisk
sosialhjelp

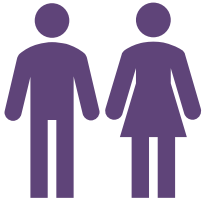

Ikke jobb, ikke utdanning og ikke ytelse fra NAV.

Omtrent 22 500 personer er ikke i jobb eller utdanning, samt mottar ikke ytelser fra NAV.

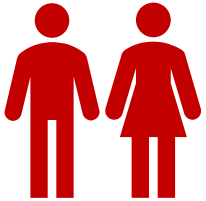

170 000 av 464 000 personer jobber 80% eller mer

I jobb 80% eller mer

Det er omtrent 170 000 personer som jobber 80% eller mer.

Sju av ti i alderen 20-66 år er i jobb.

-Men, kun halvparten i samme aldersgruppe jobber 100%

Kilde: SSB

Selv om flere står lenger i jobb er det fortsatt slik at **en av fire** er uføretrygdet rett før pensjonsalder

- Det er en større andel menn som jobber helt frem til uttak av alderspensjon.
- Blant kvinner er det en noe høyere andel som er registrert med uføretrygd

Én av fem personer i utenforskap

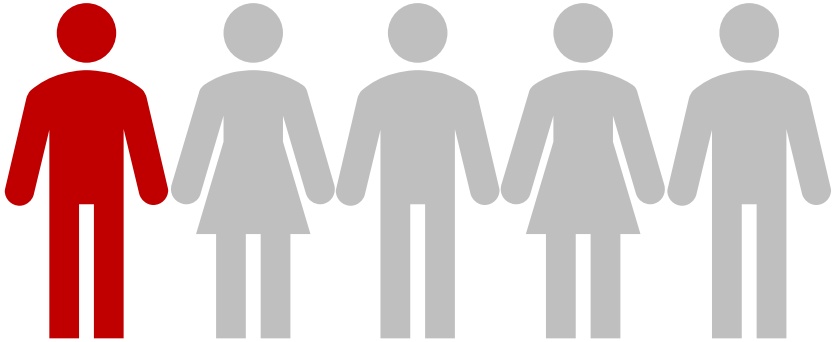

57 000 (20,3%) personer i aldersgruppen 20-66 år, er ikke i arbeid eller utdanning i Trøndelag.

I denne gruppen mottar
34 500 trygd, mens
22 500 mottar ingen ytelser.

280 746 personer i alderen 20-66 år bosatt i Trøndelag per desember 2017

Det tilsvarer 3 «utsolgte» Lerkendal Stadion…

Kapasitet Lerkendal: 21 421

Foto: www.rbk.no

I hele Norge står 700 000 utenfor jobb og utdanning

Omtrent 700 000 av Norges innbyggere mellom 20-66 år er ikke under utdanning eller i jobb. Dette utgjør 21,5% av aldersgruppen

De ville dannet en sammenhengende rekke fra Oslo til Namsos.

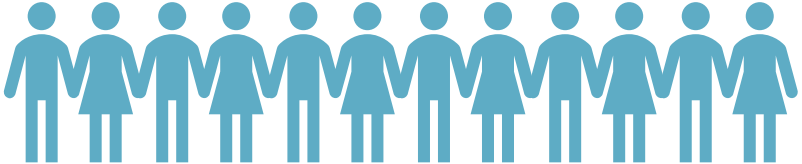

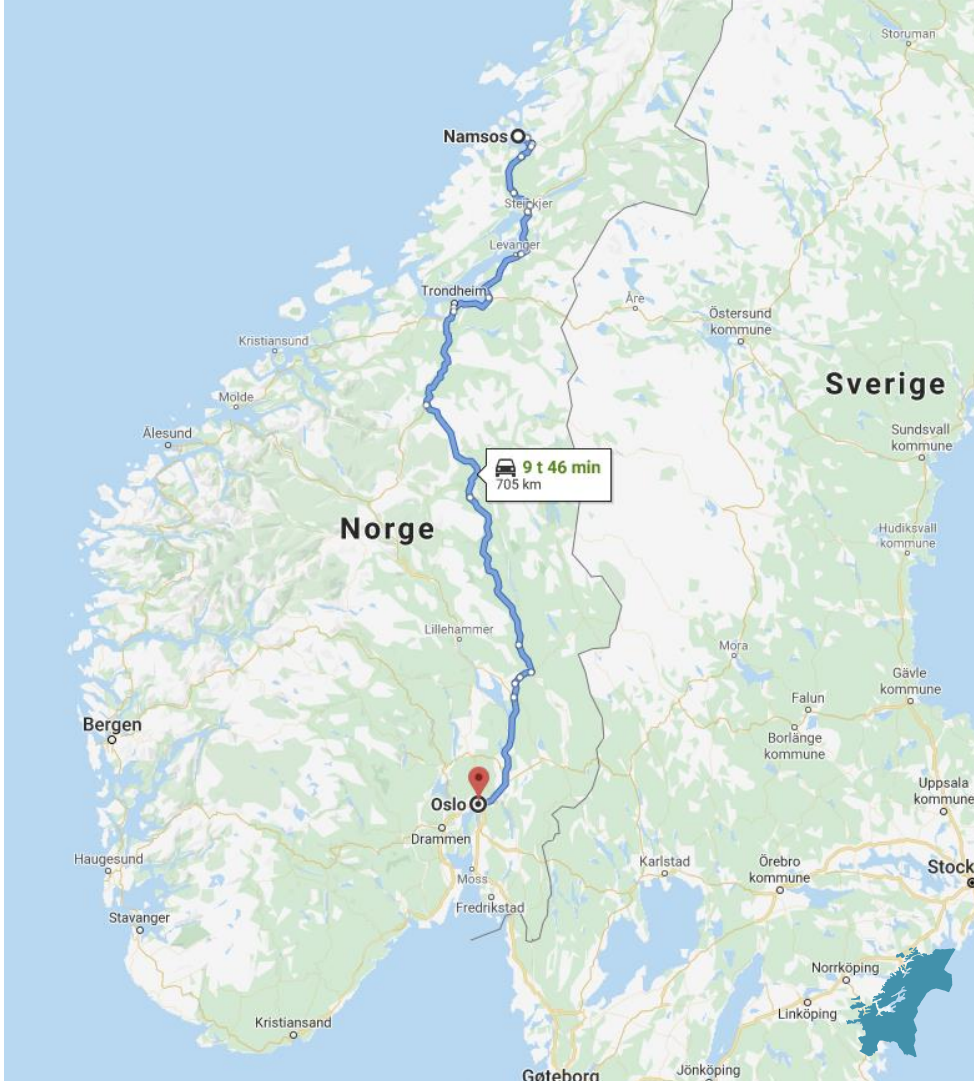

I Trøndelag har uføreandelen blant de under 30 år økt med **100 prosent** fra 2009 …

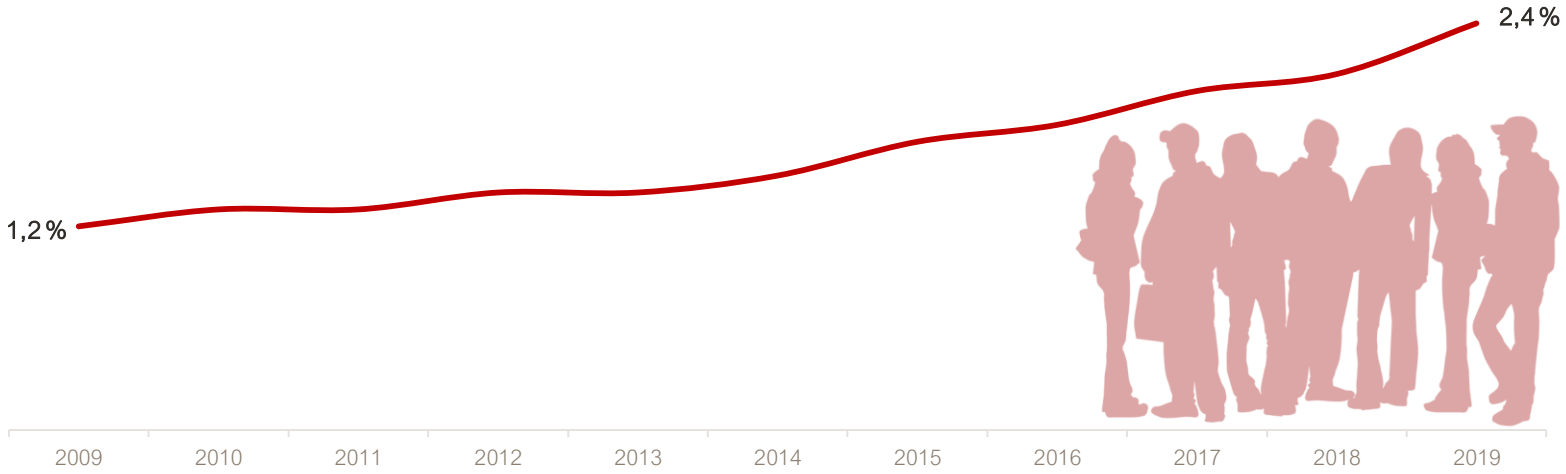

- En høy andel av dem som blir uføre i ung alder har alvorlige diagnoser som gjør det svært krevende å komme i ordinært arbeid.
- De unge utgjør en liten andel av alle uføretrygdede, men økningen gir likevel grunn til bekymring.
- Det er flere unge menn enn unge kvinner som uføretrygdes som 18-åring.
- Det er flere de siste årene, spesielt i gruppen 25–30 år med ganske alvorlige psykiske diagnoser, som får uføretrygd.

Kilde: NAV, Arbeid og velferd nr.2-2018

Andelen med uføretrygd øker både totalt i befolkningen og for de under 30 år

- **32 311** personer mottok uføretrygd i 2019
- **2 010** av disse var under 30 år
- Det ble utbetalt 8 milliarder i uføretrygd i 2018

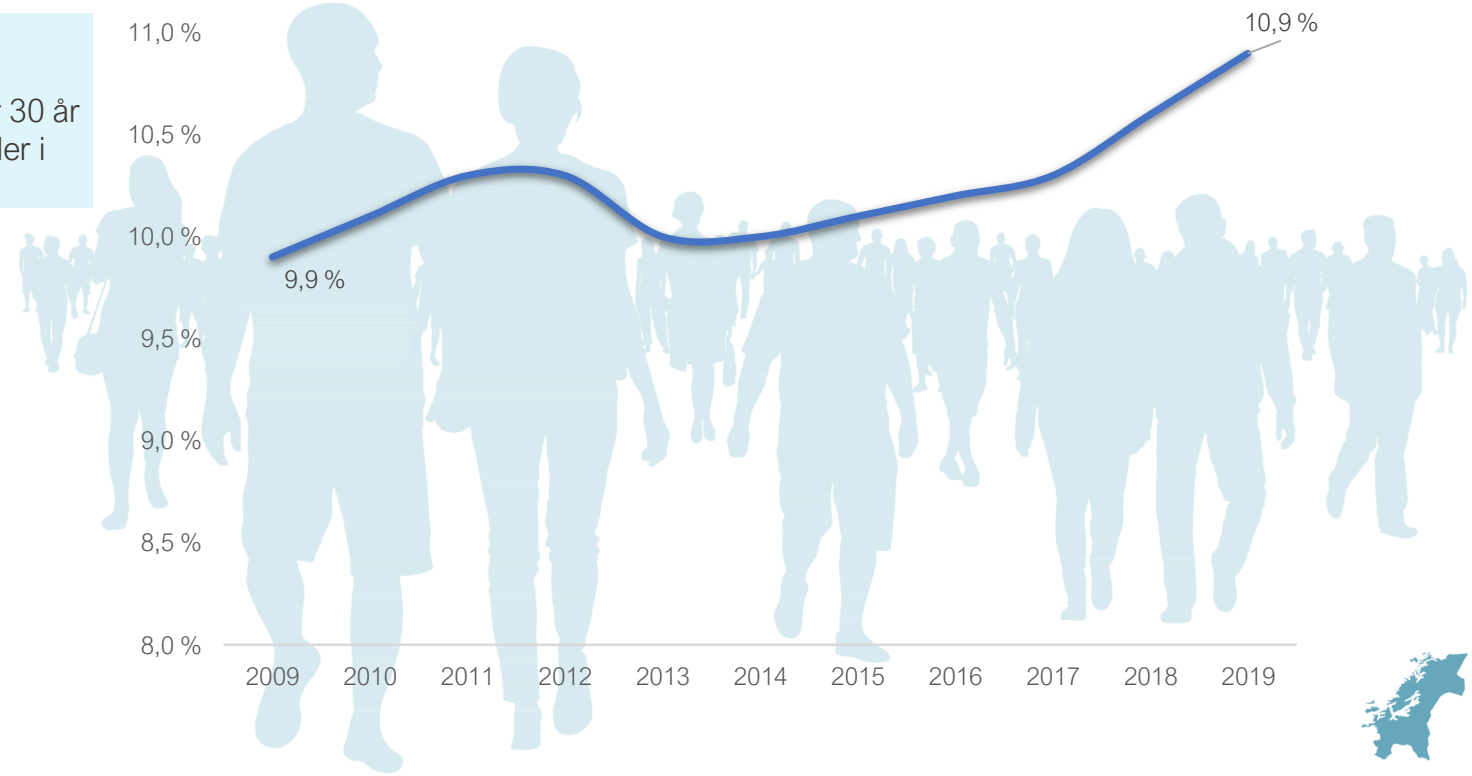

Helseforløpet i NAV

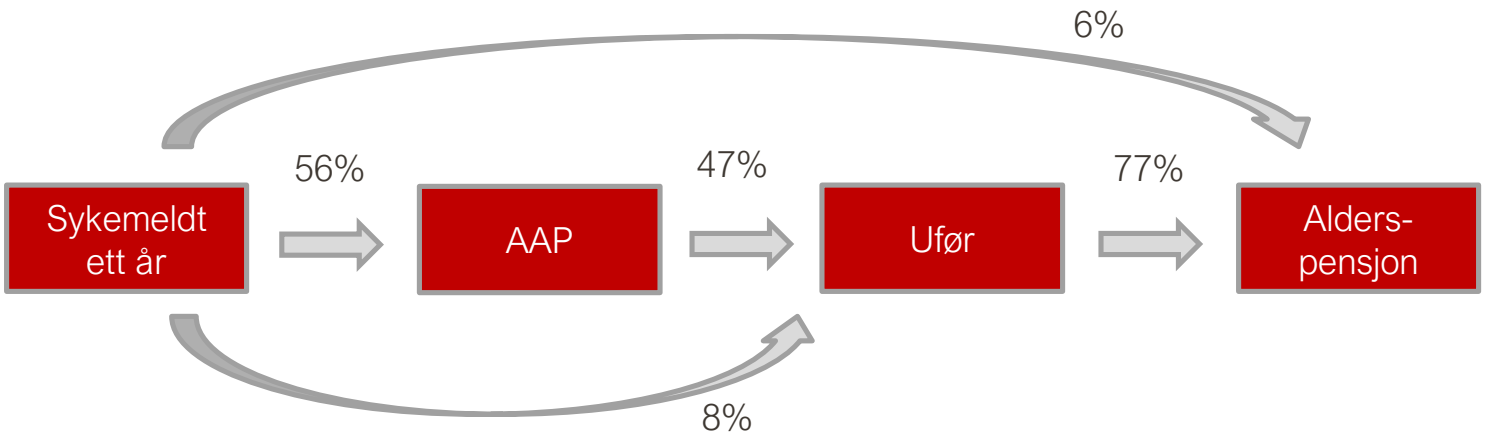

- Mer enn halvparten av de som går ett år på sykepenger går over til AAP.
- Nær halvparten av de som har avgang fra AAP går over til uføretrygd

For å redusere andelen uføretrygdede og utenforskapet må sykefraværet ned

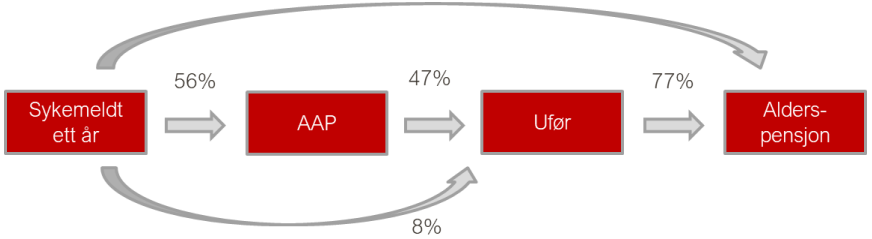

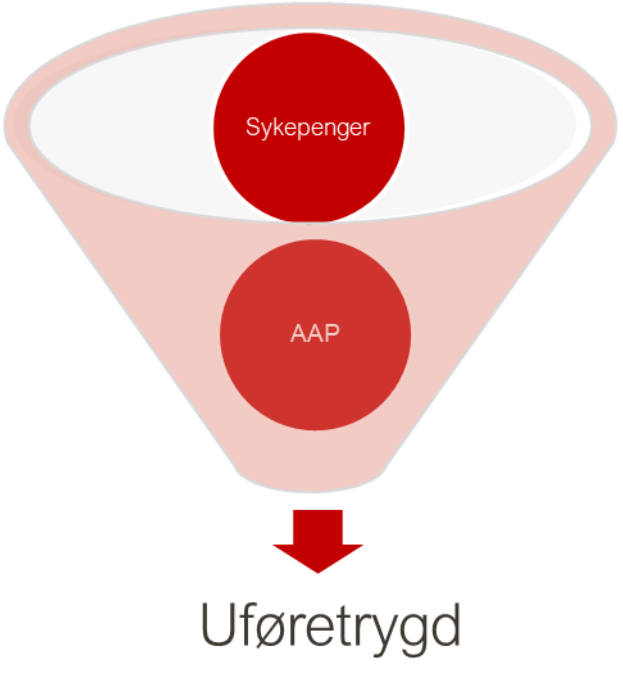

- Tall fra SSB viser at 130 000 nordmenn er sykemeldt hver dag.
- I Trøndelag er 7 av 100 kvinner og nesten 4 av 100 menn borte fra jobb hver dag.
- I Trøndelag var 45 000 sykemeldt i løpet av 2018.
- Det ble utbetalt 3,5 milliarder i sykepenger.

Hvor mange arbeidsdager går tapt?

Sykefraværet i Trøndelag var på 5,4 prosent i 2018.

For menn var sykefraværet på 3,8 %

For kvinner var sykefraværet på 7,2%

Sykefraværet i Trøndelag tilsvarer 2 359 016 tapte dagsverk i 2018!
- Det er over **17,5 millioner** arbeidstimer det aldri ble noe av!

Hva innebærer en reduksjon i sykefraværet på 10 prosent?

En nedgang på **10 prosent** vil altså gi Trøndelag **1,75 millioner flere timer med vare- og tjenesteproduksjon pr år!!**

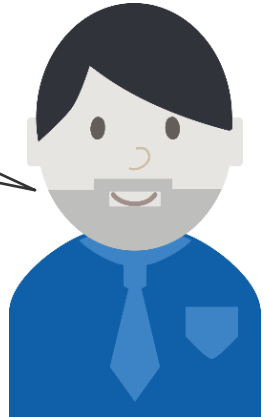

Mandag er som oftest første arbeidsdag etter en sykemelding

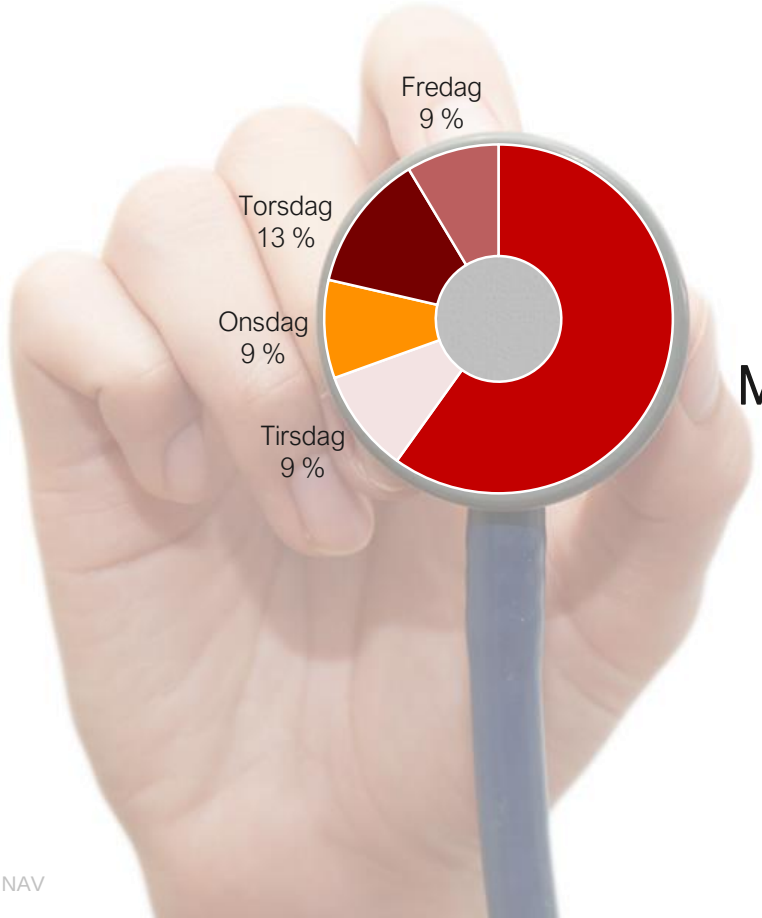

Mandag
60 %

60% blir sykmeldt «ut uka».

Kun fire av ti har første arbeidsdag på en tirsdag, onsdag, torsdag eller fredag.

Hvorfor er det så viktig å redusere frafall/utenforskap og øke inkludering?

- Færre i jobb gir flere på trygd.
- Arbeidsplassen er en viktig integreringsarena, og for de fleste er arbeid helsefremmende.
- For å sikre bærekraftige pensjoner og andre velferdsordninger er det viktig at vi har høy sysselsetting i befolkningen.

Vi må skape et arbeidsliv med plass til alle!

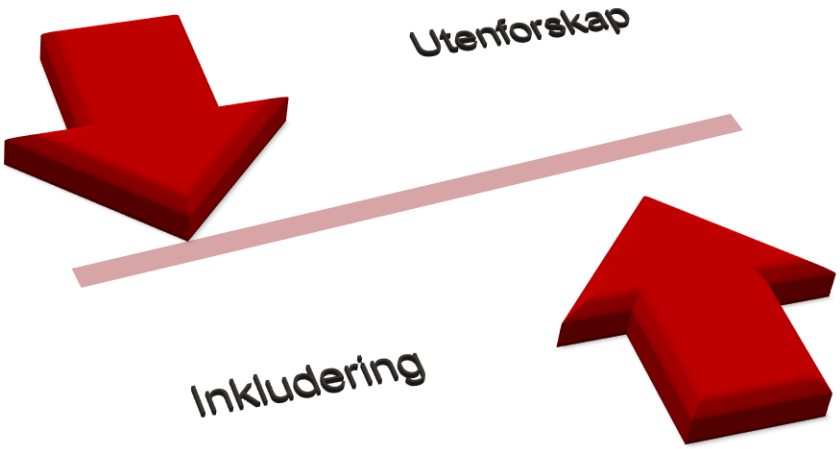

Befolkningen blir eldre og vi blir færre yrkesaktive per pensjonist

- På 60-tallet var det ca. **4** i jobb per alderspensjonist
- I 2016 var det **2,9** i jobb
- I 2026 regner vi med ca. **2,5** i jobb per alderspensjonist
- I 2040 er dette forholdstallet estimert til ca. **2,2.**

- Og, da er ikke uføretrygdede medregnet

Hvordan skal vi sikre økonomisk og sosial bærekraft i fremtiden?

Næringsliv og arbeidskraftbehov

- Næringsprofil
- Ledighet
- Mangel på arbeidskraft

Næringsprofil i Trøndelag sammenlignet med landet

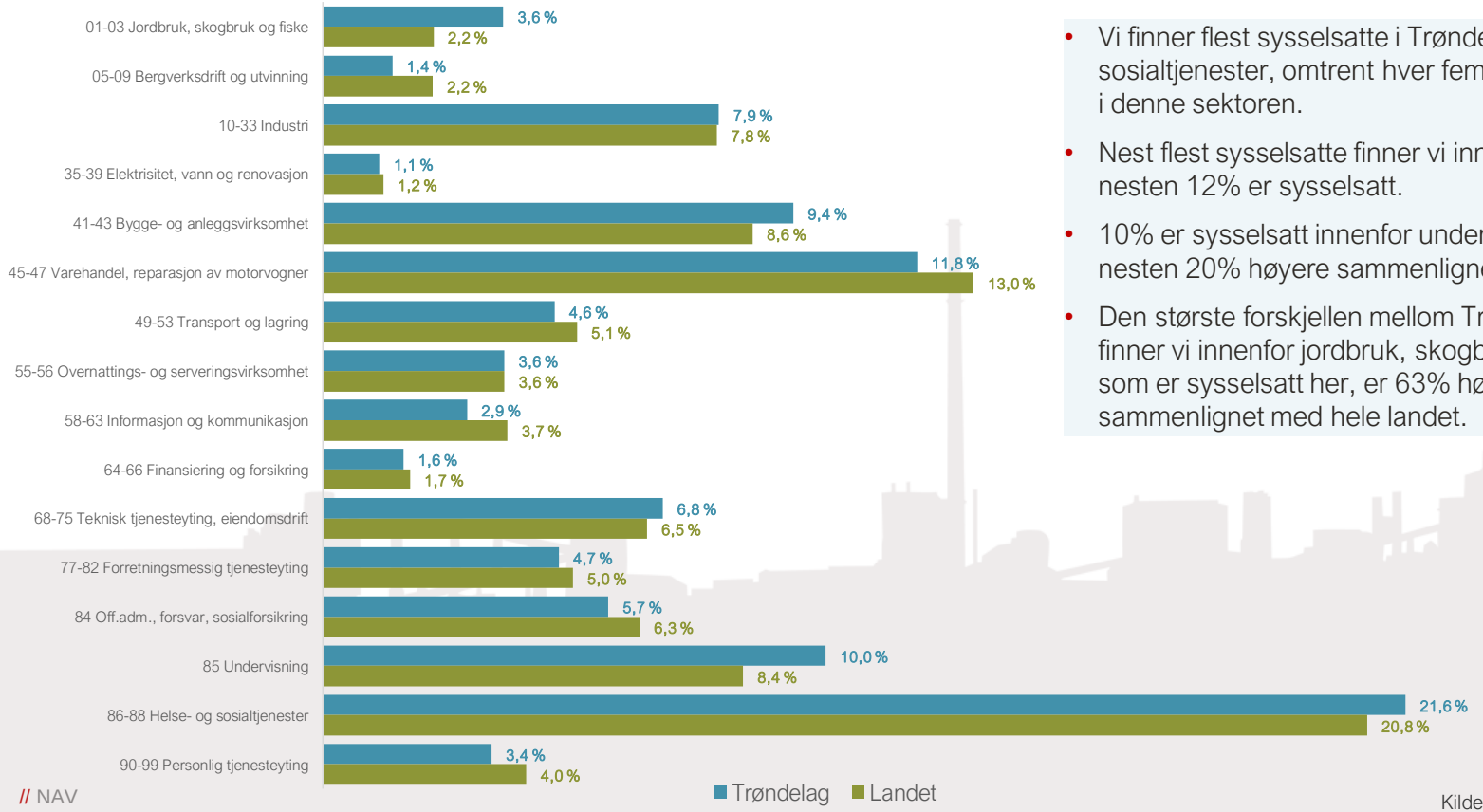

- Vi finner flest sysselsatte i Trøndelag innenfor helse- og sosialtjenester, omtrent hver femte trønder er sysselsatt i denne sektoren.
- Nest flest sysselsatte finner vi innenfor varehandel, hvor nesten 12% er sysselsatt.
- 10% er sysselsatt innenfor undervisning, andelen er nesten 20% høyere sammenlignet med hele landet.
- Den største forskjellen mellom Trøndelag og landet finner vi innenfor jordbruk, skogbruk og fiske. Andelen som er sysselsatt her, er 63% høyere i Trøndelag sammenlignet med hele landet.

Kilde: SSB, tabell 07984

Den registrerte ledigheten i Trøndelag er lav

Det er en nær sammenheng mellom arbeidsledigheten og konjunkturene. Er det høykonjunktur trenger bedriftene mye arbeidskraft (lav ledighet) og ved lavkonjunktur trenger de mindre (høy ledighet).

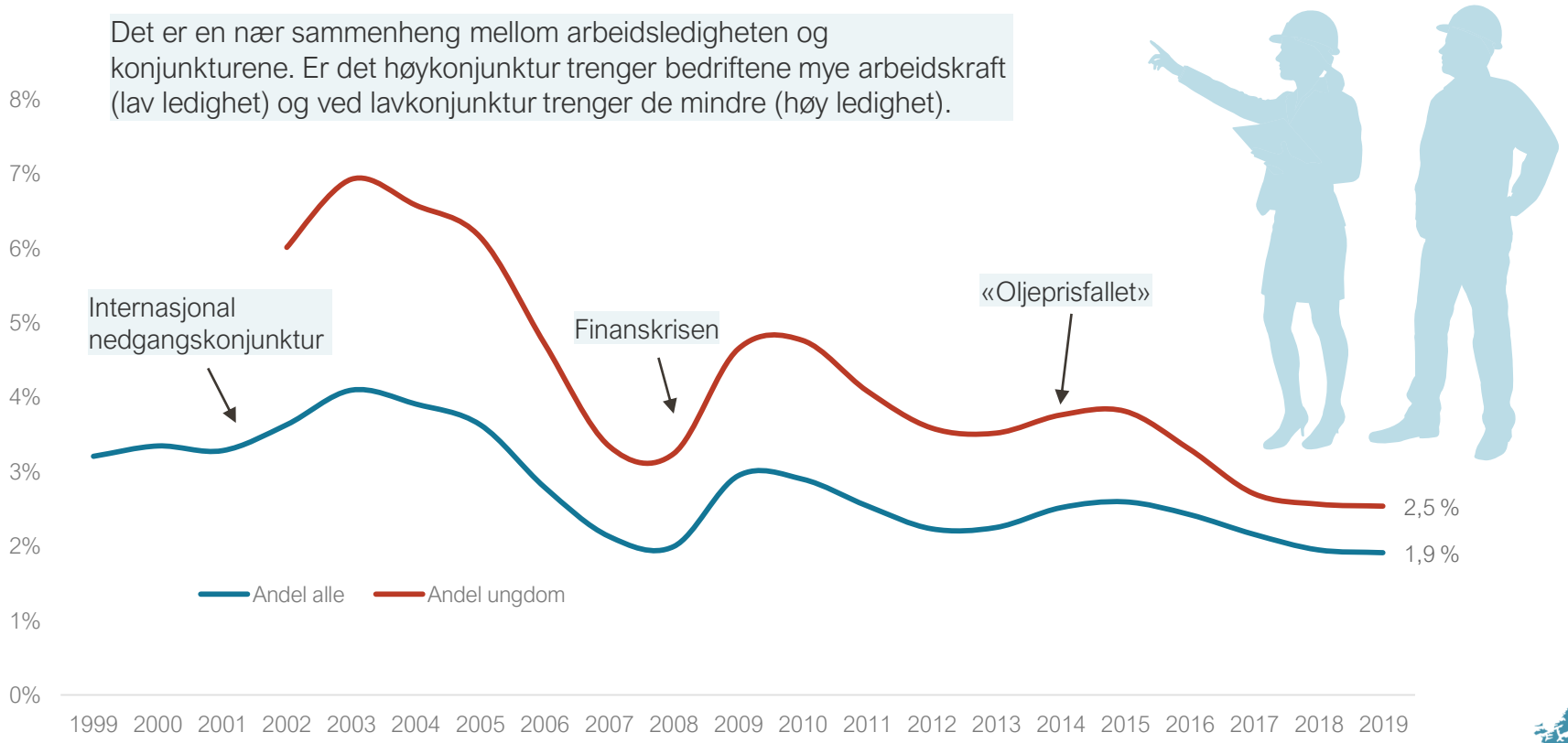

NAV Trøndelags siste bedriftsundersøkelsen viser en mangel på nesten **4 000** arbeidstakere i Trøndelag

Det er positivt at trøndersk næringsliv trenger flere arbeidstakere – men mangelen på arbeidskraft er også et problem. Det kan medføre at bedrifter må si nei oppdrag, taper kunder og markedsandeler eller må skrinlegge planlagte utvidelser.

«Ti på topp»

Sykepleiere
Tømrere og snekkere
Spesialsykepleiere
Rørleggere og VVS-montører
Helsefagarbeidere
Lastebil- og trailersjåfører
Elektrikere
Programvareutviklere
Anleggsmaskinførere
Kokker

- Fagarbeidere og yrker innenfor helse dominerer

Trøndelag trenger flere hender

Etterspørselen etter arbeidskraft er høy, spesielt i enkelte bransjer

- Vi vet at mange står utenfor arbeidsmarkedet, men ønsker seg jobb. Samtidig har trønderske bedrifter stort behov for arbeidskraft.

- Hvordan kan vi i felleskap få brikkene til å passe sammen?

NAV Trøndelag

Samfunnsavdelingen // Statistikk og analyse